

економіки до 2,7 %. Прогнозовані темпи зростання світової економіки у 2023 році є найнижчими з 2001 року, без урахування періодів світової фінансової кризи та гострої фази пандемії COVID-19. Тому залежно від закінчення війни, від готовності реалізації проєктів відновлення міст і регіонів буде залежати чи вийде Україна з війни сильнішою, конкурентоспроможнішою, демократичною країною; який обсягів фінансування потребуватиме Україна для відновлення міст і селищ; як проявлятиметься ключова роль мерів і регіональних лідерів в Україні у стійкості нації. Саме боротьба України є сьогодні джерелом натхнення для всього розвинутого світу, зокрема європейців і додає сильнішого імпульсу для місцевої демократії та розширення прав і можливостей на місцях, які повинні бути ключовим елементом відбудови України.

Література

1. Тютюнник Г.О., Купінець Л.Є. Концептуальні засади повоєнного упорядкування урбаністичного простору України, зруйнованого внаслідок військових дій. Причорноморські економічні студії. Науковий журнал, 2022, №75. С.69-75
2. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/opryliudneno-dlia-komentuvannia-rozdily-planu-vidnovlennia-ukrainy>
3. European Committee of the Regions. European Alliance of Cities and Regions for the Reconstruction of Ukraine. URL: <https://cor.europa.eu/en/engage/Pages/European-Alliance-of-Cities-and-Regions-for-the-reconstruction-of-Ukraine.aspx>
4. GMK CENTER. The IMF expects a fall in Ukraine's GDP in the fourth quarter of 2022 by 40.5 %. URL: <https://gmk.center>

sergiienko.lv@gmail.com

Сергієнко Л. В.

доктор наук з державного управління, доцент,
декан факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин
Державний університет «Житомирська політехніка» м. Житомир, Україна

РОЗВИТОК ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

Анотація. Дослідження понять урбанізаційних процесів з позиції державного управління безпекою урбанізованих територій характеризує сучасні тенденції розвитку соціально-економічних, політико-правових, екологічних та інших складових суспільних відносин. У роботі сформовано комплексний підхід щодо трактування поняття «урбанізація», «урбанізована територія», «безпека урбанізованих територій» та «державна політика забезпечення урбанізованих територій».

Ключові слова: урбанізація, урбанізована територія, безпека, місто, державне управління.

Урбанізація є процесом, що охопив увесь світ. Сьогодні дане поняття характеризує сучасні тенденції розвитку соціально-економічних, політико-правових, екологічних та інших складових суспільних відносин. Наукове дослідження проблем державної політики забезпечення безпеки урбанізованих територій вимагає уточнення змісту та розмежування окремих понять та категорій. Уточнення понятійно-категоріального апарату у сфері дослідження полягатиме у розмежуванні категорій з метою наступної ідентифікації складових політики та визначення проблем, що потребують державно-управлінського вирішення.

Урбанізація є складним соціальним явищем, що досліджується вченими різних галузей знань вже декілька десятиліть, що підтверджує бібліометричний аналіз наукових праць, які розміщені в міжнародній базі даних SCOPUS (перша праця датується 1946 р.). Відповідно вченими за понад 70 років представлено вагомі результати щодо дослідження даного явища та його змістовних характеристик. Зміст урбанізації може бути представлений багатопрофільним значенням, що обумовлено міждисциплінарністю даного явища, яка знову ж таки представлена в результаті аналізу дисертаційних досліджень вітчизняних вчених і вивчення даного явища в працях вітчизняних та зарубіжних учених, які публікувалися у виданнях, включених до міжнародної бази даних SCOPUS.

Понятійно-категоріальний апарат в цілому, та однозначність трактування термінів зокрема, відіграють важливу роль у процесі наукового дослідження, адже це сприяє підвищенню якості результатів наукового пізнання. Це є важливим, з огляду на складність системи державного управління порівняно з іншими управлінськими системами. На думку, Ю. Сурміна [1] «термінологічний апарат державного управління перебуває в процесі становлення», та як аргументує дослідник: «термінологічний апарат будь-якої сфери діяльності у своєму розвитку звичайно проходить три етапи: виникнення основних базових термінів; формування всього комплексу термінів і систематизації термінів у деякий цілісний і несуперечливий термінологічний ансамбль, тобто створення термінологічної системи. Через «молодість» державного управління як галузі наукових досліджень термінологічний розвиток, імовірно за все, перебуває на другому етапі. Ознакою цього є поява різного роду словників і енциклопедій, що з більшим або меншим ступенем адекватності представляють понятійний простір державного управління. Користь від них безумовна, оскільки відбувається не тільки введення понять у сферу уваги наукового співтовариства, але і їх уточнення і наступна інституціоналізація, перетворення в деяку норму, національний стандарт».

Існує чимало підходів до визначення сутності урбанізації. Зокрема, науковці визначають явище урбанізації таким чином: урбанізація як соціально-економічне явище, урбанізація як історичний процес, урбанізація як демографічний міграційний процес, урбанізація як процес становлення міста, урбанізація як штучний (не природний) процес, урбанізація як глобальний багатосторонній процес, урбанізація як збільшення значення міст та міського населення. Ще одним фактором, що обумовлює різносторонність поглядів вчених є те, що урбанізація, урбанізаційні території, урбанізаційні процеси та їх наслідки є об'єктом дослідження в різних галузях науки, що підтверджується результатами дослідження джерельної бази в попередньому параграфі.

Зважаючи на те, що науки державного управління мають міждисциплінарний характер, а державна політика має враховувати різні сторони того чи іншого суспільного процесу чи явища, пропонуємо до урбанізації застосовувати комплексний підхід, який має ґрунтуватися на характеристиці даного явища як процесу, його властивостей, наслідків, проявів у різних видах суспільних відносин, що дозволить охарактеризувати напрями забезпечення безпеки урбанізованих територій.

Відповідно вважаємо, що під урбанізацією в контексті розвитку науки державного управління варто розуміти: суспільне явище, яке проявляється в демографічних змінах, як в певній країні так і світі в цілому через зростання міського населення та збільшення ролі міст, що обумовлено мотивами, на які впливають сукупність економічних, соціальних, природних, політичних та інших факторів, у результаті чого відбуваються просторові трансформації та структурні зміни в середовищах суспільних відносин та життєдіяльності людини, що можуть становити загрозу безпеці або виступати засобами її забезпечення.

Для точнішої характеристики урбанізації як об'єкту дослідження в науках державного управління пропонуємо визначити властивості урбанізації, що дозволить окреслити картину її розуміння для цілей формування та реалізації державної політики:

1) урбанізації характерне збільшення міст як за кількістю, так і власне збільшення існуючих в частині збільшення населення та площі;

2) урбанізація може проявлятися як демографічний процес, а саме міграція населення із сільських територій в міські, так і збільшення власне міського населення без міграційних процесів, а за рахунок народжуваності;

3) урбанізація не поширюється на певну територію чи місто, а стосується держави та світу в цілому, тобто є процесом, що характеризує суспільні відносини в цілому;

4) урбанізація в більшій мірі стосується міст, що вже існують, адже новоутворені міста, зазвичай, не мають об'єктивного характеру та не розвиваються;

5) розвиток урбанізації завжди впливає на просторову структуру та зміну природного ландшафту, що обумовлено сукупністю економічних, соціальних та природних факторів;

6) в урбанізації, а точніше її властивостях, зацікавлені сукупність суб'єктів соціальних відносин, що обумовлює необхідність врахування їх інтересів при формуванні державної політики;

7) процеси урбанізації знаходяться на перетині властивостей природного, соціального, економічного, політичного та інших середовищ, що в цілому визначає розвиток того чи іншого міста та в окремих випадках виступають джерелами загроз та ризиків безпеці урбанізованих територій;

8) Урбанізація як процес та урбанізація як наслідок, а саме функціонування урбанізованих територій має сукупність наслідків економічного, соціального та екологічного характерів, що визначає рівень безпеки як урбанізованої території, так і безпеки держави в цілому;

9) наслідком урбанізації є великі міста (урбанізовані території), роль яких в економічних, політичних та соціальних процесах останнім часом зростає. Прикладом можуть слугувати глобальні та світові міста, особливості яких розглянуто в передніх параграфах.

Отже, наслідком урбанізації є урбанізована територія, зміст якої пропонуємо визначати таким чином:

– урбанізована територія — це територія міста та прилеглих населених пунктів (в яких проживає населення, яке працює та / або отримує послуги в місті), яким властиві специфічні урбаністичні просторові властивості; визначаються як одна або декілька адміністративно-територіальних одиниць; мають державне, регіональне або глобальне значення; виконують сукупність соціальних, економічних, політичних, гуманітарних та інших функцій.

В свою чергу під безпекою урбанізованої території, пропонуємо розуміти наступне.

– безпека урбанізованих територій — це певний стан урбанізованої території, що відповідає певному рівню безпеки життєдіяльності людини та суспільних відносин, що характеризується збереженням цілісності територій, відповідним рівнем громадського здоров'я, економічного розвитку та соціального консенсусу, що забезпечується системою реагування та протидії загрозам політичного, соціального, гуманітарного, культурного, природного, економічного, військового характерів.

Виходячи із зазначеного державною політикою забезпечення безпеки урбанізованої території є:

– державна політика забезпечення безпеки урбанізованих територій — це процес формування та реалізації державно-управлінських рішень щодо розробки нормативно-правового, організаційного, інформаційно-комунікаційного, фінансово-економічного та іншого забезпечення діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства щодо виявлення, оцінки, реагування, протидії та запобігання ризикам та загрозам безпеці урбанізованих територій.

Таким чином, запропоновано власний підхід до розуміння сутності урбанізації (суспільне явище, яке проявляється в демографічних змінах, як в певній країні, так і світі в цілому, че-

рез зростання міського населення та збільшення ролі міст, що обумовлено мотивами, на які впливають сукупність економічних, соціальних, природних, політичних та інших факторів, у результаті чого відбуваються просторові трансформації та структурні зміни в середовищах суспільних відносин та життєдіяльності людини, що можуть становити загрозу безпеці або виступати засобами її забезпечення). В частині розвитку теоретичного підґрунтя дослідження було розроблено зміст понять: урбанізована територія, безпека урбанізованих територій та державна політика забезпечення урбанізованих територій. Запропоновані підходи до розуміння категорій та понять дослідження мають комплексний характер та враховують як історичні аспекти урбанізації, так і її сучасні властивості.

Література

1. Сурмін Ю. Термінологічна система державного управління: сутність та тенденції розвитку / Ю. Сурмін; за ред. Ю.В. Ковбасюка, Ю.П. Сурміна, В.П. Трощинського // Понятійно-категоріальний апарат публічного управління. — К. : НАДУ, 2010. — С. 9–22. — 96 с.

Vika65840@gmail.com

Сердюк В. В.

«Корпоративні фінанси», курс 2,
національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Olenadmytrenko2004@gmail.com

Дмитренко О. С.

«Корпоративні фінанси», курс 2,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Красножон С. В.,

науковий керівник — доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

СВІТОВИЙ ДОСВІД ВІДНОВЛЕННЯ МІСТ, ПОСТРАЖДАЛИХ У РЕЗУЛЬТАТІ БОЙОВИХ ДІЙ

Анотація. *Вже більше року Росія намагається загарбати території України, чим руйнує всю українську інфраструктуру. Не можливо порахувати скільки мальовничих міст та селищ було стерто з лиця землі, завдані українцям руйнування своїм масштабом сягають небачених ще розмірів. Для відновлення та реконструкції території України необхідно розробити найдоцільніший та найефективніший план дій, який не можливо уявити без врахування світового досвіду відновлення міст у повоєнний період.*

Нам необхідно детально вивчити та проаналізувати досвід інших країн, акцентувати увагу на всіх нюансах та виокремити для себе найактуальніші та найперспективніші шляхи вирішення цієї проблеми, адже завдяки таким трагічним та сумним подіям минулого ми маємо змогу не лише вчитись як діяти в подібних ситуаціях, а й вдосконалювати вже існуючі технології відновлення міст та сформуванню найправильнішу та найдоцільнішу стратегію по залученню інвестицій у відбудову, а отже, сприяти активному залученню іноземних інвестицій у нашу державу.

Ключові слова: *відновлення міст, відновлення інфраструктури, бойові дії, реконструкція міст, іноземні інвестиції, інвестиційна стратегія, світовий досвід, фінансування реконструкції, воєнні події, стратегія відбудови, стратегія реконструкції, іноземне партнерство, історичний досвід, повоєнний період.*